

Sygn. akt III Ca 1181/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Leszek Dąbek

Sędzia SO Anna Hajda (spr.)

SR (del.) Marcin Rak

Protokolant Dominika Tarasiewicz

po rozpoznaniu w dniu 3 grudnia 2014 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa J. G.

przeciwko Gminie G.

o ustalenie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 30 kwietnia 2013 r., sygn. akt II C 3393/12

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Gliwicach do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

SSR (del.) Marcin Rak SSO Leszek Dąbek SSO Anna Hajda

Sygn. akt III Ca 1181/14

UZASADNIENIE

Pozwem skierowanym przeciwko Gminie G., J. G. domagał się ustalenia istnienia stosunku najmu lokalu położonego w G. przy Al. (...). Nadto powód wnosił o zasądzenie od strony pozwanej na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Uzasadniając swoje stanowisko powód podnosił, że począwszy od 1997 roku jego centrum życiowe mieści się we wskazanym lokalu. Początkowo powód zamieszkiwał w lokalu z najemczynią A. C. (1), z którą łączyła go umowa opieki, powód pomagał najemczyni finansowo oraz regulował rachunki za czynsz najmu i media. Po śmierci A. C. (1) powód nadal zamieszkiwał w lokalu, regulował czynsz i wszelkie płatności oraz poczynił znaczne nakłady finansowe na remont i modernizację mieszkania. W ocenie powoda po śmierci głównego najemcy pozwana traktowała go jak najemcę w oparciu o brzmienie Uchwały Rady Miasta G. nr (...) w sprawie zasad wynajmowania lokalu wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta G., która to uchwała obowiązywała w dacie wstąpienia powoda w stosunek najmu. Nadto powód podkreślał, że z treści prowadzonej między stronami korespondencji wynika, że faktycznie był traktowany przez pozwaną jak najemca.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana domagała się oddalenia powództwa oraz zasądzenia na swoją rzecz kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Uzasadniając swoje stanowisko pozwana powoływała się na treść Uchwały nr XXII/723/2009 Rady Miejskiej w G. z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta G..

Na rozprawie w dniu 13 listopada 2012 roku (k. 167 akt) powód oświadczył, że „sprawa nie dotyczy wstąpienia w stosunek najmu w trybie art. 691 kc, a jedynie ustalenia istnienia stosunku najmu pomiędzy powodem a Gminą G.”, równocześnie wskazując, że podstawą do ustalenia istnienia tego stosunku jest uchwała Gminy G. z 2005 roku oraz fakt, że Gmina traktowała powoda jako najemcę, a nie chce potwierdzić w formie pisemnej stosunku najmu. Z kolei na rozprawie w dniu 22 kwietnia 2013 roku (k. 191 akt) powód sprecyzował, iż domaga się ustalenia, iż wstąpił w stosunek najmu na zasadach jakie obowiązywały zgodnie z umową najmu zawartą między pozwaną a poprzednim najemcą, czyli panią A. C. (2).

Wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2013 roku Sąd Rejonowy w Gliwicach oddalił powództwo i odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu.

Orzeczenie tej treści wydane zostało po przeprowadzeniu postępowania dowodowego w sprawie, a to przesłuchaniu świadków w osobach E. E. i W. K., a nadto przeprowadzeniu dowodów z umowy najmu z dnia 1 lutego 1995 roku wraz z załącznikami, skróconego odpisu aktu zgonu A. C. (1), odpisu umowy opieki z dnia 22 czerwca 1999 roku, potwierdzenia zameldowania, przelewów z rachunku bankowego powoda, pisma powoda z dnia 28 grudnia 2009 roku, pisma powoda z dnia 16 października 2004 roku, informacji zarządcy nieruchomości, pisma powoda z dnia 2 sierpnia 2006 roku oraz odpowiedzi na to pismo, protokołu z dnia 21 lipca 2008 roku, pisma powoda z dnia 22 września 2011 roku, odpisu notatki z dnia 28 września 2011 roku, uchwały właścicieli nieruchomości przy ul. (...) w G. z dnia 30 grudnia 2011 roku wraz z oświadczeniem mieszkańców tego budynku, pisma zarządcy nieruchomości z dnia 30 maja 2011 roku, dalszych pism, pisma pozwanej z żądaniem zwrotu lokalu, odwołania powoda oraz odmownej odpowiedzi pozwanej, uchwał Rady Miejskiej w G., pisma najemczynie A. C. (1) w sprawie wykupu mieszkania oraz odpowiedzi zarządcy nieruchomości. Równocześnie oddalił Sąd Rejonowy wniosek powoda o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron.

Pisemne uzasadnienie rozstrzygnięcia nie zostało sporządzone.

Z wyżej wskazanym orzeczeniem nie zgodził się powód wywodząc apelację, zaskarżając orzeczenie w całości i zarzucając :

1) naruszenie przepisów postępowania cywilnego, które miało wpływ na wynik sprawy, a to:

- art. 233 kpc poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów i błędne uznanie, że powód na mocy czynności dorozumianych nie wstąpił w miejsce A. C. (1) w przysługujące jej prawo najmu lokalu mieszkalnego przy Alei (...) w G., a następnie nie uznania, że poprzez czynności konkludentne doszło do uznania przez pozwaną skutków przez w/ w czynności oraz uznania, że pozwana poprzez czynności konkludentne nie wyraziła zgody na wstąpienie powoda do umowy najmu lokalu mieszkalnego położonego przy Alei (...) w G.,

- art. 328 par 2 kpc poprzez niesporządzenie uzasadnienia, a tym samym brak możliwości weryfikacji ustnych motywów rozstrzygnięcia i konfrontacji stanowiska Sądu I instancji, jak też możliwości odniesienia się do wątpliwości Sądu zgłoszonych w ustnych motywach rozstrzygnięcia jak też tez, które popierały argumentację powoda,

- art. 379 pkt 5 kpc poprzez niesporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku i tym samym pozbawienie powoda możliwości obrony swych praw;

2) naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

- art. 189 kpc poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie i uznanie, że powód nie wstąpił w miejsce dotychczasowego najemcy w/w lokalu mieszkalnego,
- art. 60 w zw. z art. 659 kc poprzez przyjęcie, że nie doszło do zawarcia przez strony umowy najmu w drodze czynności o charakterze dorozumianym, tzw. czynności konkludentne,
- art. 5 kc przez jego niezastosowanie i błędne uznanie, że postawa pozwanej w stosunku do powoda nie naruszała społeczno – gospodarczego przeznaczenia tego prawa czy zasad współżycia społecznego;
- niewyjaśnienie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy oraz sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez ustalenie istnienia stosunku najmu lokalu położonego w G. przy Al. (...) w miejsce zmarłego głównego najemcy A. C. (1) oraz zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania za pierwszą instancję według norm prawem przewidzianych, a także zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przypisanych za postępowanie odwoławcze.

Jako ewentualny sformułowano w apelacji wniosek o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego jako części kosztów procesu.

W apelacji powód złożył także wnioski o uchylenie bądź zmianę, na zasadzie art. 380 kpc postanowienia Sądu I instancji w przedmiocie oddalenia na rozprawie w dniu 22 kwietnia 2013 roku wniosku dowodowego o przesłuchanie powoda oraz o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadków A. M. i K. O..

W odpowiedzi na apelację strona pozwana domagała się jej oddalenia oraz zasądzenia od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwana Gmina wniosła także o oddalenie wniosku dowodowego zawartego w apelacji z uwagi na niewykazanie przez powoda, że potrzeba powołania się na w/w dowody wynika później tj. po zamknięciu rozprawy przed sądem I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda musiała odnieść skutek, choć najdalej idący zarzut apelacji, tj. zarzut naruszenia art. 379 pkt 5 kpc okazał się być chybiony. W ocenie Sądu Okręgowego brak pisemnego uzasadnienia orzeczenia nie spowodował skutku w postaci pozbawienia powoda możliwości obrony jego praw, czego dowodem może być chociażby fakt wniesienia przez powoda apelacji i rozpoznanie tejże przez Sąd II instancji.

Niezależnie od powyższej konstatacji wskazać należy, że brak pisemnego uzasadnienia orzeczenia, w okolicznościach niniejszej sprawy doprowadzić musiał do uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Jakkolwiek powszechnie przyjmuje się w judykaturze i doktrynie prawa, że Sąd odwoławczy jest sądem merytorycznym, to równocześnie zobowiązany jest on zbadać i ocenić zasadność zarzutów podniesionych w apelacji.

Sąd Najwyższy niejednokrotnie z dezaprobatą podkreślał, że w praktyce sądowej zbyt częste są sytuacje gdy sąd drugiej instancji w postępowaniu apelacyjnym dokonuje ustaleń sprzecznych z ustaleniami dokonanymi przez sąd pierwszej instancji na podstawie odmiennej oceny dowodów zebranych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym i znanych sądowi drugiej instancji tylko pośrednio z akt sprawy (może to doprowadzić do naruszenia zasady bezpośredniości).

Ma to szczególnie istotne znaczenie w niniejszej sprawie, gdyż skarżący zarzuca brak możliwości zapoznania się z poglądem prawnym i motywami rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji, co z kolei utrudnia sformułowanie mu zarzutów apelacyjnych.

Równocześnie nie sposób nie zauważyć, że o ile w pozwie żądanie zostało określone jednoznacznie jako żądanie ustalenia istnienia określonego stosunku prawnego, o tyle oświadczenie powoda złożone na rozprawie w dniu 22 kwietnia 2013 roku (k. 191 akt) pozwala na przypuszczenie, że powód bądź zmienił pierwotne żądanie domagając się ustalenia wstąpienia w stosunek najmu na podstawie art. 691 kpc, bądź też rozszerzył to żądanie występując z nowym żądaniem obok tego zgłoszonego w pozwie. Z kolei na rozprawie apelacyjnej powód stanowczo zaprzeczył by modyfikował żądanie pozwu w niniejszej sprawie. Z treści wyroku nie wynika jakiego rodzaju żądanie było przedmiotem rozpoznania Sądu, gdyż przedmiot sprawy został oznaczony w sposób ogólny. Zatem brak możliwości dokonania kontroli instancyjnej dotyczącej tego czy istota sporu została rozpoznana. W tym miejscu podkreślenia wymaga, że wskazane powyżej roszczenia różnią się zasadniczo i zasadność każdego z nich wymaga wykazania odmiennych okoliczności faktycznych

Z powodu niesporządzenia uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sądowi odwoławczemu nie jest znana podstawa faktyczna zaskarżonego orzeczenia, motywy, którymi kierował się Sąd Rejonowy dokonując oceny materiału sprawy jak również ocena prawna roszczenia powoda i podnoszonych w toku procesu zarzutów pozwanego.

Nie są więc znane motywy prawne leżące u podstaw wydania zaskarżonego wyroku, co uniemożliwia ocenę zasadności podniesionych w apelacji zarzutów odnoszących się do dokonanej przez Sąd Rejonowy oceny prawnej ustalonego stanu faktycznego, a w jej ramach oceny przyjętej kwalifikacji prawnej dochodzonych roszczeń i ustalenia zastosowanego przez ten Sąd reżimu prawnego.

Prowadzi to w konsekwencji do naruszenia zasady bezpośredniości oraz faktycznie pozbawia strony prawa do poddania orzeczenia kontroli instancyjnej.

Dlatego w obecnym materiale sprawy nie jest możliwe przeprowadzenie kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku i dlatego apelacja skarżącego jest uzasadniona (niezależnie od zasadności zawartych w niej zarzutów), co skutkowało koniecznością uchylecia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Reasumując z podanych względów apelację pozwanego uwzględniono, orzekając jak w sentencji w oparciu o regulacje art. 386 § 4 k.p.c.

Rolą Sądu Rejonowego ponownie rozpoznającego sprawę będzie przede wszystkim jednoznaczne ustalenie żądania powoda. Może także okazać się konieczne stosowne pouczenie powoda w trybie art. 5 kpc. Po jednoznacznym oznaczeniu roszczenia będącego przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie, rozważy Sąd Rejonowy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, a w razie potrzeby uzupełni postępowanie dowodowe i stosownie do jego wyników wyda rozstrzygnięcie.

SSO Anna Hajda SSO Leszek Dąbek SSR(del.) Marcin Rak